

Hoe Duitsland met Nederlandse SS'ers omging

Duitslandweb n.a.v. tv-serie 'Levy en de laatste nazi's'

[Achtergrond](#) - 26 juni 2012 - Auteur: Marja Verburg

Journalist Gideon Levy ondernam een uiterste poging om twee Nederlandse oorlogsmisdadigers alsnog achter tralies te krijgen: Klaas Carel Faber, die in mei 2012 overleed, en Siert Bruins (91). Hij maakte daarover een tv-serie die nu te zien is. Voor wie er meer over wil lezen, vat Duitslandweb samen wat het 't afgelopen jaar over de Duitse omgang met Nederlandse oorlogsmisdadigers heeft geschreven.

Klaas Carel Faber pleegde als lid van de SS in Nederland wrede moorden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij werd na de oorlog in Nederland ter dood veroordeeld. Dat werd later omgezet in levenslang. In 1952 vluchtte Faber met een aantal andere veroordeelde oorlogsmisdadigers uit de koepelgevangenis van Breda naar Duitsland, waar hij de Duitse nationaliteit kreeg.

Faber is tot zijn dood op 24 mei 2012 vrij man gebleven in Duitsland, hoewel verschillende instanties, journalisten en particulieren hebben geprobeerd hem veroordeeld te krijgen. Hij stond bijvoorbeeld dit jaar op nummer 2 van de lijst van meest gezochte nazi-oorlogsmisdadigers van het Simon Wiesenthal Center in Jeruzalem.

Duits staatsburger

Faber kon in Duitsland blijven omdat Duitsland geen eigen staatsburgers uitlevert en Faber de Duitse nationaliteit had toen hij in 1952 naar Duitsland vluchtte. Dit op grond van een zogenoemd Führer-Erlass uit 1943, waarmee Hitler had bepaald dat SS-vrijwilligers de Duitse nationaliteit konden krijgen. "Het is overal zo dat je je staatsburgerschap verliest als je in een buitenlandse krijgsmacht dienst neemt", legde emeritus-hoogleraar strafrecht Frits Rüter vorig jaar aan Duitslandweb uit. "Doorgaans mag je dan die nieuwe nationaliteit aannemen. Dat was niet alleen zo in Hitler-Duitsland."

Om Faber in Duitsland achter tralies te krijgen, had het land hem zelf moeten veroordelen in een nieuw proces. Faber was in Nederland veroordeeld door een bijzondere oorlogsrechtbank. Het was juridisch niet mogelijk dat Duitsland de

straf van zo'n rechtbank ten uitvoer bracht. In 1957 heeft Duitsland geprobeerd Faber zelf te veroordelen, vertelt officier van Justitie Helmut Walter uit Ingolstadt - waar Faber tot zijn dood woonde - in aflevering 2 van 'Levy & de laatste Nederlandse nazi's'. "Maar die aanklacht werd afgewezen bij gebrek aan bewijs. De Duitse autoriteiten beschikten niet over getuigenverklaringen en Nederland heeft die destijds ook niet geleverd", aldus Walter.

Kameraderie

In Duitsland speelde bij de omgang met Faber en andere oorlogsmisdadigers nog decennia na de oorlog de "kameraderie" onder oud-strijders, aldus Rüter, ook in de rechterlijke macht. Vorig jaar verscheen een Duits proefschrift dat ingaat op het relatief geringe aantal veroordelingen onder SS'ers en andere uitvoerders van het misdadige naziregime na de oorlog. Auteur Christina Ullrich bevestigt in 'Ich fühl' mich nicht als Mörder!' Rüters beeld dat veel rechters in naoorlogs Duitsland zelf vroegere nazi's waren. Maar ze verhaalt ook van een politiek klimaat waarin liever naar voren werd gekeken dan achteruit. Daarin paste dat openbare aanklagers zich concentreerden op de harde kern van degenen die echte excessen hadden begaan, op de fanatiekelingen en de leiders.

Voor de rest gold meestal dat hun krijgsgevangenschap of internering als voldoende straf werd beschouwd. Tijdens het proces van denazificering, waarbij de gangen van de voormalige daders werden nagetrokken, slaagden velen er bovendien in hun misdaden te verdoezelen of af te zwakken. Zo ontsprongen veel oud-strijders de dans, ook zij die oorlogsmisdaden hadden begaan. Daaraan zat, bewust of niet, ook een pragmatische kant. Duitsland had in de jaren vijftig en zestig zijn mannelijke bevolking hard nodig voor de wederopbouw van het land.

In de jaren zeventig veranderde de juridische omgang met het naziverleden in Duitsland, aldus Rüter. Onder jongeren bestond meer animo om schoon schip te maken. "De rechterlijke macht is ook een afspiegeling van wat in de bevolking wordt gevonden, ze zeilt mee met de geldende opvattingen." Dat betekende niet in dat oud-strijders systematisch werden opgepakt. Het waren volgens Rüter vooral de niet-Duitse nazi's die in het vizier kwamen van de openbare ministeries. "Het aandeel buitenlanders in nazi-processen is sindsdien omhooggeschoten."

Europees arrestatiebevel

De afgelopen jaren kwam er opnieuw beweging in de zaak-Faber. "Op 1 juni 2011 heeft de minister van Veiligheid en Justitie Opstelten kamervragen beantwoord over Faber. Hij gaf daarin aan actie te zullen ondernemen. Nederland heeft aan Duitsland gevraagd de straf van Faber ten uitvoer te leggen", aldus plaatsvervangend directeur Jan van Kooten van het Nationaal Comité 4 en 5 mei

dit voorjaar tegenover Duitslandweb, toen Faber nog leefde. "Na positieve adviezen van de Duitse en Beierse ministers van Justitie heeft het Duitse Openbaar Ministerie de rechter gevraagd de straf ten uitvoer te leggen. Het wachten is op de uitspraak van de Duitse rechtbank."

Dat Faber zijn Nederlandse straf misschien alsnog in Duitsland had moeten uitzitten als hij niet was overleden, heeft te maken met een wijziging in het Europees recht, legt officier van Justitie Walter in 'Levy & de laatste Nederlandse nazi's' uit. Nederland heeft in 2011 een Europees arrestatiebevel voor Faber naar Duitsland gestuurd. Het gerechtshof in München heeft uitlevering wederom afgewezen, omdat Faber Duits staatsburger was. "Maar wie een Europees arrestatiebevel afwijst, moet op grond van Europees recht het vonnis van het andere land uitvoeren. Dat is nieuw", aldus Walter. Toen Faber een maand geleden stierf, lag het nieuwe verzoek om het Nederlandse vonnis uit 1948 in Duitsland ten uitvoer te brengen bij de Duitse rechter.

Heinrich Boere

Een voorbeeld waarbij een veroordeling door Duitsland van een Nederlandse oorlogsmisdadiger decennia later in een nieuw proces is gelukt, is de inmiddels 90-jarige Heinrich Boere. Ook hij was in Nederland ter dood veroordeeld, vluchtte naar Duitsland en kreeg daar de Duitse nationaliteit. In 1983 vroeg Nederland om zijn uitlevering, maar dat weigerde Duitsland om dezelfde reden als bij Faber. In 2009 begon de Duitse justitie alsnog een proces tegen hem, waarbij een oud-nazi als getuige optrad en nabestaanden van slachtoffers als mede-aanklagers. In 2010 werd Boere door een rechtbank in Aken veroordeeld. Sinds december 2011 zit hij vast in een Duits gevangenis-ziekenhuis.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/174/hoe-duitsland-met-nederlandse-ssers-omging>